

עלון תורני

עלון תורני שבועי בעניני אגדה והלכה אקטואלית

פרשת עקב

כניסת השבת:	י-ם:	ח'פה:	ב"ש:	ת"א:	ניו יורק:	פריז:	לונדון:	קובלנקה:	הפסגת השבת:
18:55	19:05	19:11	19:44	19:11	20:10	20:11	20:08	19:54	19:54
20:08	20:11	20:08	20:47	20:10	21:14	22:11	21:34	21:02	21:02
20:46	20:46	20:44	21:14	20:43		22:30	21:48	21:35	21:35

ותאמר ציון

דבר ה' זו הלכה

מעובד מתוך ספרי הגרש"ז רד"ק שליט"א ראש המכון

דין מצוות מתנות כהונה בשותפות [המשך]

במדורים הקודמים ביארנו כמה ממצוות מתנות כהונה באופן שהמצווה נעשית בשותפות עם ישראל, כהן או לוי. במדור זה נבאר את דין מצות 'ראשית הגז' הנעשית על ידי שותפים הנוכחים.

מצות ראשית הגז נוהגת כאשר יש לאדם לכה"פ חמש ראשי צאן מן הכבשים דוקא ולא מן העזים, משום שצמרן ראוי לבגדי כהונה, בין זכרים ובין נקבות. חיוב זה חל רק כאשר שיעור הגיזה של כל כבש לחוד הוא לכה"פ משקל י"ב סלעים שהם כ-240 גרם, וגזית כל החמש צאן יחד תשקול לכה"פ ס' סלעים שמשקלם 1,200 גרם. ולאחר שגזום נותן לכהן את ראשית הגז, שמדין תורה אין לה שיעור, ומדברנו שיעורה אחד משישים מכמות הגיזה שגזו. ויכול לחלק את ראשית הגז גם לכמה כהנים, ובתנאי שלא יפחת לכל כהן ממשקל גיזה של חמש סלעים שהם כ-100 גרם צמר מלוכלך [והוא בערך 200 גרם צמר גולמי לפני ליבוש]. שהוא שיעור שניתן להכין ממנו בגד קטן, שנאמר "יתן לו" (דברים יח, ד), שיהיה בו כדי מתנה המועלת (כ"ז נתבאר ברמב"ם הל' בכורים פ"י ובשו"ע י"ד ס' שלג).

ישראל ולוי: בראשית הגז חייבים ישראלים ולויים, כמבואר בסוגיא בחולין דקל"א ע"ב וכן פסק הרמב"ם (פ"י מהל' בכורים ה"א).

כהנת וישראל בעל כהנת: כהנת דינה ככהן ופטורה מליתן לכהן אחר את הגיזה, ואף לכתחילה נותן את הראשית הגז לכהנת, ואף אם היא נשואה לישראל נותן לה לכתחילה, ואף נותנים לבעלה הישראל. וכן פסק הרמב"ם (הלכות בכורים ס"פ), ומרן בשו"ע (י"ד ס' שלג ס"ד).

שותפים ישראלים: שותפין שכולם ישראלים חייבים בראשית הגז, ובתנאי שלכל אחד מהם יש בשותפות זו שיעור חיוב ראשית הגז כפ"ע, דהיינו שלכל אחד מהשותפין יש חמש צאן, שכל אחת מהן נגזזת בשיעור של לכה"פ י"ב סלעים שהם כ-240 גרם גיזה, וכל החמש יחד נגזזים בכמות של ס' סלעים שהם 1,200 גרם; באם חסר מהשיעור היה הם פטורים מראשית הגז. ובאופן שהשותפים חייבים, לאחר הגיזה נותנים יחד אחד משישים מכל הגיזה שגזו מכל הצאן. כ"ז הוא הלכה הפסוקה ברמב"ם (הל' בכורים פ"י ה"ד) ובשו"ע (פ"י שלג ס"י) וכ"פ מרן בשו"ע.

שותפות ישראל עם כהן (ולחבריו עם גוי): הנה רבנו הרמב"ם השמיט לגמרי דיני השותפות הפוטרים מראשית הגז כגון שותפות עם גוי [דלכא"ו פשוט שפוטרו וכ"כ המאירי הנו"]. וראה במהרי"ק מה שתמה ע"ז. והמנחם"ח במצוה תק"ח כתב בפירושו שכהן השותף עם ישראל בצאן ה"ה פוטר מחיוב ראה"ג,

ולכאורה מסתבר שכ"ה לשי' הרמב"ם שהרי כתב שדין ראה"ג ודין זלו"ק שוין לענין כהונה (בסוף ה"ז כמשנת"ז); אך לעומת זאת יש שלמדו ממה שהשמיט הרמב"ם שותפות עם גוי ועם כהן, דס"ל שאין שותפות עמם פוטרת (ע' חסדי דוד לתוספתא חולין פ"י, דו"ק). וכתב המהרי"ק ששותפות עם הגוי פוטרת את הישראל מליתן ראשית הגז אף שביד הישראל שיעור החיוב בראשית הגז.

וכן הוא העיקר להלכה שכיון שהרמב"ם החליט בבירור (סוף פ"י מהל' בכורות) שדין ראה"ג שוה לדין זלו"ק בדיני הכהנים, על כן נראה לכאורה דכשם שבזלו"ק שותפות הכהן פוטרת מן המתנות כמשנת"ל, ה"ה בנדר"ד בשותפות כהן בראשית הגז.

אמנם יתכן לומר שכיון שיש בזה ספק, רשאי הישראל להפריש וליתן מספק שמא הוא חייב, וכעין שכתבנו לעיל גבי לוי בזלו"ק וגבי ישראל שאשתו כהנת, ובפרט בנדר"ד שיש לכל אחד שיעור המחייב בפנ"ע.

שותפות עם בעל כהנת: בשותף שהוא בעל כהנת יש צדדים ודעות לחיוב ולפטור והעיקר לענין מעשה, שאף אם יש בין השותפין ישראל שאשתו כהנת, יתנו כולם (יחד עמו) את ראשית הגז לכהן ויקיימו כולם מצוות ראשית הגז כד"ת, ותבוא עליהם ברכת טוב. וכבר אמרו רבותינו קדושי עליון (אבות דר"ג פ"ב ה"ב) שבזכות מצות ראשית הגז, זוכים לחיי עולם הבא.

חכמת שלמה

לקח ולימוד מן הפרשה על פי שיעורו של מו"ד הראש"ל הגר"ש עמאר שליט"א רבה של ירושלים

ידוע שכל התקופה הזו אנו קוראים פרשיות מיוחדות במינם כי משה רבינו ע"ה חזר וסיכם את כל הארבעים שנה שהוא עבר עם ישראל הן על הטובות והן על הרוכות, ובפרשתנו פרשת עקב יש הזרה מיוחדת שמשה אומר לישראל "השמר לך פן תשכח את ה' א-להיך" וזה דבר מפליא מאוד, כי אם משה היה אומר את זה בדורנו שאנו כל כך רחוקים מהאמת, זה היה מובן. אך כאן משה עומד ומדבר אל העם שיצא ממצרים וראה את כל המופתים ועשר המכות ואת כל מעמד קריעת ים סוף שעברו בתוך הים ביבשה והמים להם חומה מימינם ומשמאלם, וראה ושמע במעמד הר סיני קול א-להים חיים ופרחה נשמתו והחיה אותם ה' בטל תחיה. להם הוא אומר "השמר לך פן תשכח את ה'?" אם היה מזהיר שלא יפסיקו מלהתמיד בתורה או שלא ידברו לשון הרע וכו' היה מובן, אבל איך שייך להזהיר עם כזה שלא ישכח את בורא העולם שראו את אותותיו בגילוי והיו כל כך קרובים אליו.

ומשה ממשיך ונותן 'תפריט' את שוכחים כביכול את ה' חלילה, ואומר "פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת ובקרך וצאנך ירבוין וכסף וזהב ירבה לך ורם לבבך ושכחת את ה'" וכו' הייתי חושב שמשה היה מזהיר שאם נאכל שקצים ורמשים ונעבוד עבודה זרה וגילולים אז נשכח את ה', אך מה הוא אומר כאן, דברים שכולנו עוסקים בהם יום יום: "פן תאכל ושבעת" מי לא אוכל ושבע, ובתים טובים תבנה וישבת" מי לא יושב בבית כולם או בונים או קונים או שוכרים בתים "ובקרך וצאנך ירבוין" כל אחד מנסה להרבות את הונן, פעם זה היה צאן ובקר היום זה ממון כמו שממשיך "וכסף וזהב ירבה לך ורם לבבך ושכחת" אז לאן אנו הולכים, איך יכול להיות שהדברים הרגילים שאדם עוסק בהם יום יום ישיכחו מאתנו את ה', ואם באמת הדברים הרגילים האלו משכיחים מאתנו את השם אז מה נוכל לעשות.

אלא שמשה רבינו אומר לנו מפי הגבורה שבאמת הדברים הרגילים שאנו עוסקים אותם אף שהם בהיתר גמור הם משכיחים מאתנו את ה', שכאדם הולך לעבוד ומביא משכורת ומשלם את מזונותיו וצרכיו וכשרוצה לבנות בית הולך לתכנן ולקבל אישורים וכו' וכו' והיות שאדם עוסק בזה יום יום, לאט לאט הוא מייחס את ההצלחות לעצמו ושוכח את ה' זהו "ורם לבבך ושכחת" משה רבינו אומר תדעו שכאשר רם לבבכם התוצאה מזה היא שכחת השם. ומהו התיקון לזה הוא "וזכרת כי ה' א-להיך הוא הנותן לך כח לעשות חיל" שזהו אחד מעשר הזכירות שחייב אדם לומר בכל יום, ולזכור תמיד ובמחשבתו וגם להתבונן בזה כמ"ש "וידעת היום והשבות אל לבבך" צריך להכניס את זה חזק אל הלב בכל עת כיון שהשגרה של החיים שוחקת את האמונה שלנו ויכולה להביא אותנו לבאר שחת ה"ו וכנגד זה אנו חייבים בכל עת ליזכר ולשנן ולזכור בכדי שנדע את מקומנו שאנו בסך הכול יוצאים ידי חובה בהשתדלות שלנו אבל ה' הוא הנותן חיים והוא הנותן את הקיום לחיים ורק אליו ענינו נשואות "כעני עבדים אל יד אדוניהם כעני שפחה אל יד גברתה כן ענינו אל ה' א-להינו עד שיחננו" ו

יוצא לאור ע"י 'המכון למצוות התלויות בארץ'

בראשות הגאון רבי שניאור ז. רד"ק שליט"א.

רבי עקיבא 4 אלעד. טל: 03-9030580 פקס: 03-9030891

מייל: m.torani@macon.co.il אתר המכון: hamachon.co.il

עורך: הרב יחיאל רד"ק שליט"א.

מעשה אבות

רבי שמעון לביא – ט"ז מנחם אב השמ"ה

רבינו נולד בספרד בשנת הרמ"ה שבע שנים לפני גירוש ספרד.

בגירוש ספרד בשנת ה'רנ"ב הגיע יחד עם מגורשים רבים למרוקו אשר שלט בה אז 'מולאי שייך' שקיבל את המגורשים בזרועות פתוחות. רבינו ובני משפחתו התיישבו בעיר פאס שקהילתה נתפרסמה בחכמיה ובה התיישבו הרבה מגדולי ישראל גולי ספרד מהם ר' אברהם אזולאי הראשון סבו של ר"א בעל החסד לאברהם ר' אברהם סבע בעל צרור המור ר' משה'ן צור ר' וידאל הצרפתי הראשון ר' חיים ב"ר משה'ן טוב ועוד מהם למד את תורתו לרבות תורת הסוד היא תורת הקבלה לא נודע לנו בפירוש מי היה רבו של רבי שמעון אך כנראה שהוא היה מקרב קבוצת חכמים זו.

כמהתו לארץ ישראל וכיסופיו לגאולה לא נתנו לו מנוח והוא החליט לעלות ארצה בשנת ה'ש"ט בהיותו כבן ששים עזב את פאס ויצא לארץ ישראל. בדרכו הוא עבר דרך טריפולי שבלוב ובראותו כי הקהילה שם שרויה בדלות חומרית ורוחנית החליט להישאר ולשקם את הקהילה. במשך ל"ט שנים הנהיג רבינו שמעון את קהילת טריפולי האיר להם באור תורתו והפיח בהם טל של תחיה. יהודי טריפולי מייחסים לרבי שמעון לביא את כל הנהגות העדה.

בהיותו מורה הוראה שימש רבי שמעון לביא גם כדיין בתפקיד זה שם להם לבני טריפולי חק ומשפט והניח את היסודות לבית הדין שבטריפולי שנעשה ברבות הימים אחד מבתי הדין המפורסמים בצפון אפריקה. הוא תרם גם רבות לקהילה כנציגה בפני השלטונות, הוא היה רופאו של השליט 'יחיא פאשא' והיה מכובד מאוד בעיני שרי הממשלה.

בהשפעת רבי שמעון לביא תפס הזוהר מקום חשוב בחיי הקהילה בטריפולי ונחשב לספר קדוש בדומה לתנ"ך ולתלמוד, ובני הקהילה החלו לקרוא בו בימות החול בשבתות ובאירועים מיוחדים. כמענה לפילוסופים שדיברו סרה בתורת הקבלה ובלומדיה חיבר רבינו בשנת ה'ש"ל לערך את פירושו לספר הזוהר על ספרי בראשית ושמות פירוש שנחשב לחשוב ביותר להבנת פשוטו של הזוהר. עיון בפירושו של רבי שמעון מלמדנו על בקיאותו הרבה בעולם הקבלה אך גם במדעי הטבע.

את פירושו לזוהר כתב בדרך כלל בדרך הפשט ורק לעיתים הפליג בדרשנות. בפירושו רבנו משלב את דבריהם של כל גדולי המקובלים כמו הרמב"ן רבי יוסף קאטיליה הריקאנטי

רבי יהודה החסיד ועוד. רבנו לא הכיר את כתבי האר"י ז"ל שכן כתבים אלו התפרסמו רק עשרות שנים לאחר הסתלקות האר"י בשנת של"ב אך סוד ה' ליראיו וחכמי הקבלה מציינים מקבילות בין דעותיו ובין מדרשי הקבלה של האר"י. קדושת חיבורו של רבנו ניכרת מתוך הספר וכן הוא רומז בכמה מקומות מספרו כי נסתייע באופן פלאי ע"י כוחות שמימים עליונים.

רבינו נתבקש לישיבה של מעלה בטריפולי שבלוב ביום חמשה עשר באב שנת השמ"ה כשהוא בן כמאה שנים. נטמן בשכונת אל דאהרה שנודעה בשל הישוב היהודי שהיה בה עוד בתקופה הרומית. וחלקת מחוקק טמון וספון טמיר וגניז בגנוא דמלכא. קברו של רבנו התפרסם כמוקד עלייה לרגל כי כל הבאים על קברו נענים שם בתפילתם ונושעים.

בקהילות ישראל נודע שמו לתהילה כמחבר הזמר בר יוחאי נמשחת אשריך שקנה לו מקום בכל קהילות ישראל. פיוטו בר יוחאי נשתלב בחייה של הקהילה שרו אותו בלילות שבת ובל"ג בעומר בנעימה שהלחין הוא עצמו

בספר מקור ברוך לרבי ברוך פייתוסי זלה"ה כתב כמה מעשים נוראים על קדושתו רבינו ובהם שבשנת תרע"א כאשר האיטלקים כבשו את מדינת לוב ומחתם המלחמה ברחו כל תושבי טריפולי בהמוניהם והתושבים הערביים שהתקנאו ביהודים מצאו אז שעת כושר להיפרע מן היהודים וניסו להשתלט על ציונו הקדוש של רבינו בראותם הישועות הרבות והנפלאות שנעשו שם והוציאו קול קורא שזה הקבר שייך להם, ומהם הוא. פרץ ריב גדול בינם ובין היהודים עד שהדין הגיע לפני בית המשפט ברוימא אשר פסק לפתוח את הקבר ולבדוק אם יש סימן למי הוא שייך. כמה משרי המלוכה נשלחו מרומא לטריפולי לעמוד בעת פתיחת הקבר, וכשפתחו את קבר איש האלקים כולם הופתעו שמצאו את רבינו הקדוש מעוטף בטלית מצויץ וגופו שלם כאילו מחדש הניחו שמה, ואז כולם הודו והכירו כי שלנו הוא איש אלקים קדוש ה' הוא ומטעם המלוכה עשו אז שם במקומו אותות כבוד שלהם ונתפרסם אז בכתבי עת מעשה ה' כי נורא הוא.

כל חייו השתוקק לעלות לארץ הקדושה כמו שכתב בספרו "אוחילה לאל יקימנו ואחיה לפניו עד השלימי כל ספר הזוהר בארץ הקדושה". זיע"א

מילי הקסידות

בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס

איתא בספרים על הא דאיתא בגמרא מסכת בבא מציעא 'הבית והעליה של שנים שנפלו ואמר בעל העליה לבעל הבית לבנות והוא אינו רוצה הרי בעל העליה בונה את הבית ודר בה עד אשר תשיג יד בעל הבית ליתן לבעל העליה יציאותיו'. וידוע שבית המקדש של מעלה מכון כנגד בית המקדש של מטה וכפי שורת הדין אנו חייבים לבנות בית המקדש של מטה כדין בעל הבית ואח"כ יבנה הקב"ה את בית המקדש של מעלה כדין בעל העליה, ובעונות הרבים ארך קייצנו ולא השיגה ידנו לבנות את בית המקדש של מטה כדי שתבנה בית המקדש של מעלה כפי שורת הדין שאמרנו, ונשארנו תלויין ועומדין. מה עשה הקב"ה, אמר, אני אתחסד עמכם לפני משורת הדין שאע"פ שאתם חייבים לבנות בית המקדש של מטה כדי שאבנה את בית המקדש של מעלה, עם כל זאת עוד זאת אדרוש לבית ישראל שלא השיגה ידם לבנות בית המקדש של מטה, ואני אבנה בית המקדש של מטה. ואף שמן הדין הוא שאדור בה אני לבדי, אפילו הכי אני אקבץ בתוכה נדחי ישראל, וזהו מה שאומר הכתוב "בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס" לתוכה כי לא כלו רחמינו כרחם אב על בנים. וזהו גם כוונת הכתוב "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה" דהיינו שאף על פי שכפי שורת הדין עלינו לבנות את בית המקדש של מטה, ואם לא בניתם אינו דין שתדורו בה, אף על פי כן "ושביה בצדקה" שהש"ת במתנת חנים וצדקה עשה לפנינו משורת הדין, ובנה אותה והשיב אותנו לתוכה. ע"כ דברי המפרשים המובאים בספרים.

ועל פי יסוד זה אפשר לומר שזוהי גם כוונת הפסוק "רני ושמחי בת ציון" כנסת ישראל, שאע"פ "כי הנני בא" דהיינו שאין אתם בונים בית המקדש של מטה אלא הנני בא לבנות הבית [וכן אפשר לרמוז הנני בא"ר"ת בונה אותן] וא"כ מן הדין הוא שאדור אני בתוכו לבדי, אעפ"כ "ושכנתי בתוכך" כנסת ישראל, שאקבץ נדחי ישראל ואדור עמכם ברחמים כרחם אב על בנים.

ועל פי זה אפשר לבאר גם את כוונת הכתוב "בשוב ה' את שיבת ציון וכו' אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה" וכו'. שהנה ראיתי את דברי הרב פנ"י ז"ל בשם מהר"ד ז"ל על מה שכתוב שלעתיד לבוא יביא הקב"ה את היצר הרע, לצדיקים נראה להם כהר גבוה ולרשעים נדמה להם היצר הרע כחוט השערה, וזהו כדי ליפרע מהרשעים ולהראות להם שלא יכלו

להתגבר על דבר דק כחוט השערה. ועל אותו משקל גם כן יש לומר שלעתיד לבוא יביא הקב"ה את היצר הרע לפני ישראל ואומות העולם, עם ישראל יראו אותו כהר גבוה ואומות העולם כחוט השערה. ולזה אמר "אז יאמרו בגוים הגדיל ה' לעשות עם אלה" דהיינו שיאמרו שהגדיל הקב"ה את היצר הרע בעיני ישראל עמו. וכן נאמר אנו "הגדיל ה' לעשות עמנו" שהגדיל הקב"ה את היצר הרע בעינינו כהר גבוה. ועתה שנדמה לנו היצה"ר כחוט השערה ראו לבכות כי ראויים הם לעונש כי איך לא עמדו כחוט השערה כזה לבטלו עכ"ל זלה"ה.

אבל לדעתי ע"פ מה שביארנו יתבאר:

רק אקדים מ"ש בזהר הקדוש [חב דף קפ"ח] וז"ל "מאן עביד דיסבלון ישראל גלותא דא, כל אינון הבטחות דאבטח לון קב"ה, והא אתמר דעאלין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות וחמאן כל אינון נחמות וחדאן בלבייהו למסכל כל מה דייתי עליהו, ואלמלא דא לא יכלין למסכל" ע"ש. ואפשר דזהו אומר "בשוב" רוצה לומר 'בעבור שוב' וכו' דאבטחון לון השי"ת לשיב שיבת ציון, שמחמת הבטחותיו של הקדוש ברוך הוא על גאולתנו ועל פדות נפשנו היינו יכולים ומסוגלים לסבול עול הגלות, וזהו שהיינו בגלות כחולמים, שפירושו הוא שכמו שצער החלום הוא אינו ממשי, כן, על ידי האמונה בהבטחת הגאולה והנחמה, חשבנוהו לצער הגלות כחלום בעלמא. "אז ימלא שחוק פינו ולשונונו רינה" להשם יתברך כי עשה עמנו לפני משורת הדין, דהגם כי הוא הבונה את בית המקדש של מטה והוא השב את שיבת ציון ונדחי ישראל יכנס אפילו הכי לא נבוש כבושת אדם האוכל לחם הניתן לו בתורת חסד, אלא ימלא שחוק פינו כשנדור בבית המקדש. ואז יאמרו בגוים "הגדיל ה' לעשות עם אלה" כי הגם שהוא הבונה אפ"ה קבצם ודר עמהם ושכן שכינו בתוכם. ומשיבים ישראל "הגדיל ה' לעשות עמנו" ע"ד מ"ש "ופדויי ה' ישובון וכאן ציון ברינה" שהגדיל חסדו עמנו וגאלנו ולא כפדויי מצרים שלא זכו ליכנס לארץ אלא "ובאו ציון ברינה".

(מהספר דורש טוב לרבי יעקב כאלפון זצוק"ל אב"ד טיטואן מרוקו יום

פטירתו י"ט באב ה'תרט"ו)

מישג בכשרות

חלקי העץ והפרי המותרים והאסורים לענין ערלה [א]

א. איסור ערלה חל על פירות האילן, גרעיני הפירות וקליפותיהם ואסורים הם באכילה ובהנאה, ואין לעשות בהם כל שימוש. והקליפות אסורות אף אם אינן ראויות כלל לאכילה מפני שהם 'שומר' לפרי. ואמנם, אם הם אינם ראויות למאכל וגם אינן 'שומר', כלומר, שאם יסירו את הקליפה לא ימות הפרי, אין קליפה זו אסורה. גרעינים שאינם ראויים לאכילה, י"א שמכל מקום הם טפלים לפרי ואסורים, ויש שכתבו שהם מותרים ואין עליהם איסור ערלה, ורק בגרעינים שראויים קצת לאכילה חל איסור ערלה.

ב. בחוץ לארץ שאין ערלה נוהגת אלא מדין הלכה למשה מסיני, נחלקו הפוסקים אם נוהגים שם דיני ערלה גם על קליפות וגרעינים. או שרק בפרי עצמו נוהג ערלה בחו"ל.

ג. כל האמור שדיני ערלה נוהג גם בקליפות ובגרעינים, אינו אלא לגבי שלושת שנות ערלה, אולם בשנה הרביעית אין נוהג בהם דיני רבעי, ואין בהם קדושה ואין צריך לפדותם.

ד. הסמדר, אין בו משום ערלה ויש חולקים, והמחמיר תבוא עליו ברכה. ויש אומרים שבשאר אילנות כולם מודים שהסמדר אסור. הסמדר הוא שלב בהתפתחות הפרי והוא קודם שלב הבוסר. וכמה פירושים נאמרו בזה, והעיקר נראה שכל עוד הפרח קיים הוא קודם שלב הסמדר, ולאחר נפילתו כשפירות קטנים ניכרים הוא שלב הסמדר, וכל עוד יש פרחים אין לחוש לערלה בהם, ואם ט"ו בשבט של שנה

רביעית חלף כאשר הפרח היה קיים, ורק לאחר ט"ו בשבט נפל הפרח, הפרי שייך לשנה הרביעית ולא לשנת הערלה.

ה. לאחר שלב הסמדר ופתיחתו, הוא שלב הבוסר. ובכל סוגי האילנות שלב הבוסר אסור לכל הדעות משום ערלה. אולם לא חל עליו קדושת רבעי עד שיגיע לעונת המעשרות כלומר שיגיע לשליש בישולו. ויש אומרים שיש קדושת רבעי גם בשלב הבוסר, רק שאין לפדותו עד שיגיע לעונת המעשרות.

ו. ענבים שלקו, דהיינו שנתקלקלו או שהזיקתן הרוח ולא יגמר בישולם, חל עליהם איסור ערלה אולם פטורים מרבעי. וכן פירות שאינם מתבשלים לעולם על האילן, ועל מנת שיהיו ראויים לאכילה עושים בהם פעולות בעודם תלושים כדי להכשירם, חייבים בערלה ופטורים מן הרבעי, ויש מי שאסרם גם ברבעי. אולם פירות שנשרו מהרוח קודם זמנם, או אף אם הרגילות לקטוף אותם קודם בישולם, הרי הם קדושים בקדושת רבעי וחייבים בפדיון עם ברכה.

ז. גזע העץ, הענפים, העלים [כגון עלי גפן] וכיו"ב, אין בהם משום ערלה ומותרים בהנאה. וגם העלים הרכים שראויים למאכל פטורים מן הערלה ומותרים באכילה, שאין דין ערלה אלא בפרי מאכל. ויש שפסקו לאיסור מחמת שהם "שומר" לפרי או "טפל" לפרי.

ח. מי גפנים [=כגון מים הנוטפים מן הגפן כשחותכין אותו], אין בהם משום ערלה.

פנית המעבדה

עדשים

זרעי העדשים הם קטניות הגדלות על צמח עדשה תרבותית, שהוא צמח חד שנתי. על הצמח גדלים תרמילים המכילים את זרעי העדשה בכמות של 1-3 זרעים. העדשים מופיעים במגוון צבעים, כתום-אדום, ירוק-חום, שחור ועוד.

העדשים, כמו רוב סוגי הקטניות, עלולים להיפגע כשהם בשדה, על ידי זרעית, כאשר הנגיעות בחלקה היא בתוך העדש. בנוסף, בזמן אחסון העדשים, הם עלולים להיות מותקפים על ידי מזיקי מחסן נוספים.

אופן הבדיקה והשימוש:

עדשים שלמים: בדיקות שנערכו על ידי המעבדה של המכון, הראו כי העדשים שמקורם מקנדה ומאוסטרליה נקיים הרבה יותר מהעדשים המיובאות מטורקיה, הודו, סין ושאר מדינות המזרח התיכון. ויש להעדיפם בזמן הרכישה.

אופן הבדיקה הוא לפי השלבים הבאים: בדיקת מדגם שמטרתה לוודא האם קיימת נגיעות פנימית. יש לקחת חופן עדשים ולחצותם לשניים, ולבדוק האם יש התגלמות פנימית. מכיון שבכל אחד מהצאים תיתכן נגיעות פנימית, יש לוודא שהעדשים משני צדיהם שלמים וללא חורים או נקבים או מחילות ההולכות אל תוך הגרגיר פנימה. רצוי מאוד לבצע את הבדיקה על שולחן אור או ממול מקור אור שיכול לשקף בקלות את תכולת הגרגיר. באם נמצאה נגיעות פנימית, חובה לחצות את כל הגרגירים ולהסיר את הנגועים, או להימנע כליל משימוש בתוצרת זו. באם המדגם מראה שהגרגירים אינם נגועים פנימית יש לעבור לשלב הבא.

בדיקה ויזואלית של כל הגרגירים השלמים. בדיקה זו מורכבת משתי בדיקות, האחת, בדיקת הגרגירים עצמם שבה מוודאים שאינם מנוקבים ואין בהם סימני נגיעות

[ללא צורך לחצות אותם]. השנייה, בדיקה בין הגרגירים שמטרתה לוודא שאין חרקים בוגרים [בצבע חום כעין שאר מזיקי מחסן] או זחלים, וכמו כן שאין סימני חרקים, פסולת חרקים, קורים וכיו"ב. באם נמצאו חרקים יש לוודא את הוצאתם. אם נמצאו חרקים קטנים ניתן להסירם על ידי סינון של העדשים באופן שכל הפסולת תיפול ולאחר מכן יש לשטוף היטב את העדשים. באם אין ביטחון שהוסרו כל החרקים, עדיף להימנע משימוש בתוצרת.

"בדיקת בטחון" שמטרתה לאשר כי אכן כל הגרגירים המוחזרים או החרקים הוסרו. את הבדיקה יש לבצע באמצעות הצפה, וכדלקמן: להכין קערה של כליטר מים, ולהמיס בתוכה 3 כפות מלח, לשפוך את העדשים בבת אחת לקערה, ולערבב מיד את כל התכולה.

חיפושיות בין גרגירי עדשים

יש להסיר מיד את כל הגרגירים שצפו למעלה [שאם לא כן גם הם יספחו מים וישקעו]. בכך אנו מבטיחים את הסרת כל הגרגירים הנגועים.

עדשים חצויים: בעדשים חצויים, מחד, הבדיקה קלה יותר, מכיון שהגרגיר כבר חצוי. מאידך, עדשים חצויים פגיעים יותר בתלוש, אם הם לא אוחסנו כראוי. ועל כן גם בהם יש לבצע את כל אופני הבדיקה כאמור לעיל בעדשים שלמים.

סדרת 'השדה' המפוארת על הלכות המצוות התלויות בארץ

קצירת השדה א חדש! - תרומות ומעשרות
גבולות השדה - ארץ ישראל לגבולותיה
תבואת השדה - הפרשת חלה
שביחת השדה - שביעית
עץ השדה - ערלה ונטע רבעי
חובה בכל בית!!!

סדרת הספרים 'תולעת שני' על הלכות חרקים ונגיעות במזון

- דיני חרקים במזון
במהדורה חדשה ומיוחדת
חלק ב' - דגים וצמחי ים - **אול**
חלק ג' - ירקות ופירות
חלק ד' - דגנים קטניות
ומוצרי מזון מעובדים
חובה בכל בית!!!

מבזלי קו ההלכה

מעשר ראשון ומעשר עני בימינו

האם אני חייב לתת ללוי מעשר ראשון בזמן הזה? ומדוע אין אפשרות לטעון ללוי: "הבא ראייה שאתה לוי"? ומה הדין לענין מעשר עני?

תשובה

א. אודות הטענה של האומרים ללוי הבא ראייה שלוי אתה, כבר כתבת בארוכה בספרי שו"ת חלקת השדה חלק שני – תרו"מ מסימן יב ואילך. וכבר ציינתי שם לשו"ת המהרי"ט ח"א סי' פ"ה שדוחה טענה זו, וכתב שהאי מילתא בורכא היא. ועד ציינתי לרבים מדיעות האחרונים שלא מקבלים טענה זו. וכבר פסק מרן השולחן ערוך שגם בזמן הזה נותן בפועל ללוי וראה מש"כ בס' של"א סעיף יט, לב, נב, סג. וכן פסקו רבים מהאחרונים. וכל המושג של לוי "אמיתי" אינו אמת. וגם בזמן הזה הלויים בחזקתם עומדים. וחובה ליתן להם, והמונע עצמו מלתת להם מפסיד מצוות נתינה.

ב. לענין איסור גזל, ראה מה שכתב מרן הגאון רבי שלמה זלמן אוירבך בשו"ת מנחת שלמה ח"א סי' נג. ופשוט.

ג. לענין מעשר עני התחשיב הוא עד תצרכות של 1 טון תוצרת חקלאית לכל שנת מעשר עני. [וזה יותר מהרגיל אצל משפחה ממוצעת], וכבר פירסמנו פעמים רבות, שאם יש לאדם יותר מזה צריך להלוות לעני יותר.

שאלה: אשמח להבין מדוע יש הפרש במחיר בין המעשר ראשון למעשר עני?

לענין ההפרשים בעלות הכספית של ההלוואה בין מעשר ראשון למעשר עני. כיון שלענין מעשר ראשון אנו עושים חשבון רק לגבי טבל ודאי, ובחשבון שעשינו יצא סך של 30 שח לכמות של כ – 10 עצים מניבים בגינה הפרטית. כולל חשבון של דברי הגמ' בגיטין לענין "שער הזול", ועפ"י דברי התוס' והראשונים שם, שאם פסק יכול גם פחות משער הזול. (ועין בד"א פ"ז מהלכות מעשר ח"ז שכתב שלדינא גם רש"י מורה היבא דפסק). ומ"מ הוזלנו משליש דמיו וכמבואר באחרונים. ולכן בחשבון של מעשר ראשון לטבל ודאי, עשינו כחשבון הנז'.

ואילו לגבי מעשר עני עשינו חשבון לפי שבע מאות חמישים קילו של פירות וירקות לכל תקופת מעשר עני. וחשבון זה כולל כל מה שיכניס אדם לביתו שחייב מעשר עני לתקופה זו.

וכאן עשינו חומרא להחשיב גם ספק טבל, וזה כפי שהעלתי בעוני באריכות בספרי "ביכורי שדה" הל' מעשר עני. ובספרי שו"ת חלקת השדה הנז' בסימן כו, שרבים הטעמים שצריך ליתן מעשר עני גם בספק טבל, ובפרט בעניים שקיימא לן 'ספק עניים לחומרא' ו'צדק משלך ותן לו'. ועל פי החשבון האמור, הסך הוא 80 ₪ לתקופה [ולא לשנה כיון שלאחר ראש השנה בתחילת מעשר עני הפירות עדיין מעשר שני, ולאחר מכן בשנה הבא בתחילת מעשר שני הפירות ממשיכים להיות מעשר עני].

קו ההלכה והכשרות

בראשות הגאון רבי שניאור זלמן רווח שליט"א

הנהגות יום ביומו באורח חיים ויורה דעה ♦ כשרות המזון ♦ כשרות חו"ל
מצוות התלויות בארץ ♦ חרקים במזון ♦ טפילים וכשרות הדגים

03-7528999

פקס: 03-7528992 מייל: b.m@macon.co.il

שעות פעילות
בית ההוראה

ימים א.ג.ה

13:15-14:00 19:15-20:00

ימים ב.ד

13:15-14:00 18:15-19:00

יום שישי

12:15-13:00

המועצה ינתן
ע"י רבני בית ההוראה
בשעות פעילות בית ההוראה

בשאר השעות
ינתן מענה על ידי הרבנים
המופיעים בתפריט

"הביאו את כל המעשר... ובחנוני נא בזאת אמר יי צבאות אם לא אפתח
לכם את ארבות השמים והריקתי לכם ברכה עד בלי די" (מלאכי ג')

מצטרפים לבית המעשר!

הבית שלכם להפרשת תרומות ומעשרות כהלכה

חתם פיקוחו של:
"המכון למצוות התלויות בארץ"

להצטרפות

03-9030580 אתר: hamachon.co.il

שע"י 'המכון למצוות התלויות בארץ'

תרומות ומעשרות בדרך הנכונה והקלה